

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης μέσω των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών»

(COM(2008) 241 τελικό)

(2009/C 175/16)

Στις 13 Μαΐου 2008, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

«Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης μέσω των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών»

COM(2008) 241 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 10 Νοεμβρίου 2008 με εισηγητή τον κ. HERNÁNDEZ BATALLER.

Κατά την 449η σύνοδο ολομέλειας, της 3ης και 4ης Δεκεμβρίου 2008 (συνεδρίαση της 4ης Δεκεμβρίου 2008), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 123 ψήφους υπέρ, 3 ψήφους κατά και 21 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θεωρεί ότι η αειφόρος ανάπτυξη πρέπει να είναι ένας πρωταρχικός στόχος των πολιτικών της ΕΕ. Η αειφόρος ανάπτυξη οφείλει να επιτυγχάνεται, ανάμεσα σ' άλλα, μέσω της ενεργειακής απόδοσης, της ανάπτυξης καινούριων εναλλακτικών πηγών ενέργειας («ανανεώσιμων», «καθάρων» ή «πράσινων») και, τελικά, μέσω της υιοθέτησης μέτρων προς μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (CO₂), ενώπιον της αλλαγής του κλίματος.

1.2 Η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αντιπροσωπεύει πρόοδο προς αυτή την κατεύθυνση, καθώς προτείνει τη δημιουργία εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων στον τομέα της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης (E & TA), και αντιλαμβάνεται τις τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) ως κινητήριο μοχλό για αυξημένη ενεργειακή απόδοση.

1.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ότι οι ΤΠΕ συνεισφέρουν διπλά στους στόχους της αειφόρου ανάπτυξης: Απ' τη μια πλευρά, η έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία των συστατικών, του εξοπλισμού και των υπηρεσιών των ΤΠΕ θα συνεισφέρει στην εξοικονόμηση ενέργειας κατά τη χρήση τους. Απ' την άλλη πλευρά, η εφαρμογή των ΤΠΕ σε διαφορετικούς τομείς της οικονομίας, τόσο από την οπτική της παραγωγής όσο και της κατανάλωσης, επιτρέπει την «απούλοπιση» πολλών διαδικασιών και την αντικατάσταση των ενσώματων ή υλικών συναλλαγών με την *on line* παροχή υπηρεσιών, που συνεπάγεται, επίσης, αντίστοιχη εξοικονόμηση ενέργειας. Επιπλέον όμως, για την ΕΟΚΕ είναι σημαντικό να εφαρμοσθούν σχήματα εξοικονόμησης ενέργειας σε ολόκληρη την διαδικασία κατασκευής και χρήσης του τεχνολογικού εξοπλισμού και να μην στρέφεται η προσοχή αποκλειστικά στην αποδοτικότητα στον τομέα της κατανάλωσης κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής των μηχανημάτων.

1.4 Η ανακοίνωση της Επιτροπής θέλει να προωθήσει, σύμφωνα με τους παραπάνω στόχους, μια αρχική περίοδο συλλογής και ανάλυσης πληροφοριών, ως στάδιο που θα προηγηθεί μιας δεύτερης ανακοίνωσης, στην οποία θα ορισθούν οι βασικοί άξονες δράσης⁽¹⁾. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι απαραίτητο να προωθηθούν βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες δράσεις ενίσχυσης της ενεργειακής απόδοσης.

1.5 Ένας σημαντικός παράγοντας για την επίτευξη υψηλής ενεργειακής απόδοσης, από την πλευρά της προσφοράς, είναι η αντικατάσταση του εξοπλισμού ο οποίος δαπανά πολλή ενέργεια, επειδή είναι παρωχημένος τεχνολογικά ή έχει υποστεί σημαντική φθορά καθώς βρίσκεται πια στο τέλος του κύκλου ζωής του. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ποσοστό μεγαλύτερο του 50 % των ηλεκτρικών οικιακών συσκευών που υπάρχουν στα νοικοκυριά είναι πάνω από δέκα χρόνων και μπορούν να θεωρηθούν ως ενεργειακά ανεπαρκείς. Η Επιτροπή μπορεί, πριν από την ανάπτυξη προσανατολισμών ως προς το ζήτημα αυτό, ή και εναλλακτικά προς αυτούς, να προωθήσει κριτήρια για τη βιομηχανία. Με την υποστήριξη των εθνικών κυβερνήσεων και τη συνδρομή των οργανώσεων καταναλωτών και των χρηστών, τα κριτήρια αυτά θα συμβάλλουν στην προσπάθεια αντικατάστασης του προαναφερθέντος εξοπλισμού.

1.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί, για παράδειγμα, ότι η παροχή ψηφιακής επίγειας τηλεόρασης στα διάφορα κράτη μέλη πρέπει να αποτελέσει εφαλτήριο για την ανανέωση του συνόλου των δεκτών και την αντικατάσταση των παραδοσιακών δεκτών που βασίζονται σε καθοδικές λυχνίες (LCD) από τηλεοράσεις με οθόνη υγρών κρυστάλλων (CRT). Αυτό προϋποθέτει, παραδείγματος χάριν, την υποστήριξη, μέσω συμφωνιών με κατασκευαστές και οργανώσεις χρηστών, της παραγωγής και της αγοράς ολοκληρωμένου εξοπλισμού που θα εγγυάται την αλληλεπίδραση αντί της χρήσης περιφερειακών αποκωδικοποιητών οι οποίοι προσαρμόζονται σε τηλεοράσεις αναλογικής τεχνολογίας. Οι τεχνικές μελέτες δείχνουν ότι οι τηλεοράσεις τεχνολογίας CRT καταναλώνουν κατά ένα τρίτο περισσότερη ενέργεια από τις τηλεοράσεις τεχνολογίας LCD, ενώ οι ενεργειακές δαπάνες στη θέση «αναμονής» ή stand by είναι έως και κατά 60 % υψηλότερες.

(1) Ένα δείγμα του προκαταρκτικού αυτού έργου συλλογής και ανάλυσης πληροφοριών είναι η πρόσφατη μελέτη της Επιτροπής «The implications of ICT for Energy Consumption» (*e-Business Watch*, Study report n° 09/2008, http://www.ebusiness-watch.org/studies/special_topics/2007/documents/Study_09-2008_Energy.pdf).

1.7 Η Επιτροπή μπορεί να υιοθετήσει αντίστοιχες θέσεις ως προς άλλους τομείς, όπως το ηλεκτρικό δίκτυο (παραγωγή και διανομή), τα «ενεργειακά έξυπνα» κτίρια και τον «έξυπνο» φωτισμό: Έτσι λοιπόν πρέπει να αναπτυχθούν η ηλεκτρονική εμπορία ηλεκτρικής ενέργειας και οι τεχνολογικές καινοτομίες σε σχέση με την παραγωγή και τη διανομή της, τα συστήματα διαχείρισης, υπολογισμού και απεικόνισης της εξοικονόμησης ενέργειας στα κτίρια, καθώς και οι εξελίξεις στον τομέα του έξυπνου φωτισμού, τόσο εσωτερικού όσο και εξωτερικού χώρου και στους δρόμους, μέσω πηγών φωτισμού ικανών να αλληλεπιδρούν με το περιβάλλον τους και να προσαρμόζονται ηλεκτρονικά στις ανάγκες φωτισμού.

Παραδείγματος χάριν, είναι γνωστό ότι η ενέργεια που δαπανάται για την κατασκευή και την εξέλιξη των υπολογιστών είναι διπλάσια από όση δαπανάται συνολικά κατά τη χρήση τους στον κύκλο ζωής τους. Επίσης, πρέπει να δοθεί η δέουσα προσοχή στην υψηλή ενεργειακή κατανάλωση των εξηρητητών και των μηχανών αναζήτησης του Διαδικτύου και να αναπτυχθούν συγκεκριμένες λύσεις σε αυτό τον τομέα, λαμβανομένης υπόψη, ιδιαίτερα, της ολοένα και αυξανόμενης χρήσης του Διαδικτύου, καθώς και της αύξησης της ενεργειακής κατανάλωσης που εμφανίζεται ως συνδεδεμένη με την τεχνολογική σύγκλιση. Ομοίως, πολύ σημαντικό είναι να αξιολογηθεί η εξοικονόμηση ενέργειας που μπορεί να προκύψει από τη χρήση διαλειτουργικών εξοπλισμών, τυποποιημένων από άποψη τεχνολογικών προτύπων, η οποία καταλήγει σε μικρότερη αύξηση των εξοπλισμών και μεγαλύτερη αξιοποίησή τους, σύμφωνα και με τα όσα επισημαίνονται στην οδηγία 2005/32/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 2005, για θέσπιση πλαισίου για τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού όσον αφορά τα προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια (2).

Οι καταναλωτές μπορούν να συνεισφέρουν με καθοριστικό τρόπο στο σχέδιο εξοικονόμησης ενέργειας χρησιμοποιώντας δεόντως τις νέες τεχνολογίες: επίσης, στην περίπτωση αυτή, η ανάπτυξη προγραμμάτων πληροφορικής και τεχνολογικών μέσων δίνει στους καταναλωτές την ευκαιρία να προβάλλουν, γρήγορα και απλά, τις απαραίτητες πληροφορίες ως προς τη σωστή χρήση του εξοπλισμού, καθώς και να υπολογίζουν το ποσό ενέργειας που μπορεί να εξοικονομηθεί. Για παράδειγμα, περιορίζοντας το χρόνο λειτουργίας των υπολογιστών και των περιφερειακών μονάδων στον καθαρό χρόνο χρήσης τους, αποφεύγοντας την προφύλαξη οθόνης ή το διάστημα λειτουργίας σε χαμηλή κατανάλωση, βελτιώνοντας τη χρήση των εκτυπωτών κλπ.. Χονδρικά, εκτιμάται ότι η «κατανάλωση-φάντασμα» που έχουν τα μηχανήματα στην ήδη προαναφερθείσα θέση «αναμονής» ή stand by μπορεί να αντιστοιχεί σε περίπου 12 % του ετήσιου λογαριασμού ηλεκτρικού σε ένα νοικοκυριό. Αν προστεθούν και η κακή χρήση της τεχνολογίας και τα πεπαλαιωμένα μηχανήματα, το κόστος αυτό εκτοξεύεται. Είναι προφανές ότι η ανάγκη αντικατάστασης του εξοπλισμού συνεπάγεται σημαντικό κόστος για τους καταναλωτές, το οποίο, σε ορισμένες περιπτώσεις, θα έπρεπε να καλύπτεται με κοινωνικές ενισχύσεις.

1.8 Σε όλες αυτές τις πρωτοβουλίες θα πρέπει να προστεθούν πιστοποιητικά ποιότητας και επισημάνσεις με ακριβείς και σαφείς πληροφορίες για τους χρήστες σχετικά με την ενεργειακή απόδοση των διαφόρων συσκευών, τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον ή το «αποτύπωμα άνθρακα» τους κλπ., ούτως ώστε να επιτυγχάνεται η συνειδητοποίηση των πολιτών και να προσανατολιζόμαστε η ζήτηση και η ίδια η χρήση σε αποδοτικές και βιώσιμες επιλογές από ενεργειακή σκοπιά. Οι εμπειρίες ως προς τις ΤΠΕ που αποκτώνται σε τομείς όπως ο οπτικοακουστικός, οι ηλεκτρονικές επικοινωνίες, οι ηλεκτρικές συσκευές, τα «έξυπνα» κτίρια ή ο φωτισμός θα βοηθήσουν στη λήψη μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας σε άλλους βασικούς τομείς στους οποίους η Επιτροπή ενεργοποιήθηκε σχετικά, όπως στην αυτοκινητοβιομηχανία, την μεταποιητική βιομηχανία και τις μεταφορές.

Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να λάβει πρωτοβουλίες ενημέρωσης των καταναλωτών, των επιχειρήσεων, της δημόσιας διοίκησης κλπ., με εκστρατείες ευαισθητοποίησης διεξαγόμενες με διάφορα μέσα.

1.9 Η Επιτροπή πρέπει, επίσης, να προωθήσει την ανάπτυξη τυποποιημένων και αξιόπιστων δεικτών για την ποσοτική εκτίμηση και τη στάθμιση της εξοικονόμησης ενέργειας που μπορεί να προέλθει από τη χρήση ΤΠΕ. Αυτό θα συνέβαλε στον περιορισμό της χρήσης του όρου «καθαρή» ή «πράσινη ενέργεια», ο οποίος όλο και περισσότερο χρησιμοποιείται παραπλανητικά και με ασάφεια, ως απλή στρατηγική προώθησης των πωλήσεων και χωρίς πραγματική αιτιολόγηση, που να μπορεί να αποδειχθεί και να αξιολογηθεί ποσοτικά, ως προς την εξοικονόμηση ενέργειας και τη μείωση των εκπομπών ρύπων. Η καθιέρωση τέτοιων δεικτών θα επιτρέψει να διευκρινίζεται τότε πρόκειται για αθέμιτη εμπορική πρακτική, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για εμπορικές επικοινωνίες που χρησιμοποιούν τέτοια επιχειρήματα «οικολογικού μάρκετινγκ».

Σε ένα περιβάλλον ιδιωτικοποιήσεων και απελευθέρωσης της ενεργειακής αγοράς, είναι σημαντικό να ενθαρρυνθούν οι επιχειρήσεις για την υιοθέτηση επενδύσεων σε εξοικονόμηση ενέργειας και ενεργειακή βιωσιμότητα. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί εάν βοηθηθούν οι επιχειρήσεις να αντιμετωπίζουν τις εν λόγω επενδύσεις ως επιχειρηματική ευκαιρία και ως πεδίο σταθερής και εξειδικευμένης απασχόλησης.

1.10 Η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητο να εντατικοποιηθούν οι πολιτικές πρωτοβουλίες στην ΕΕ ούτως ώστε να εξασφαλισθούν οι πόροι που θα επιτρέψουν να υλοποιηθούν τέτοιοι στόχοι εξοικονόμησης ενέργειας, με υποχρεωτικά μέτρα εξοικονόμησης που θα συμπληρώσουν τα κενά των εθνικών προγραμμάτων στο θέμα αυτό. Η κοινοτική παρέμβαση στο ζήτημα αυτό, μέσω της υιοθέτησης μιας οδηγίας, θα επιφέρει προστιθέμενη αξία στις δράσεις των κρατών μελών, χωρίς να παραγνωρίζεται η στήριξη της Επιτροπής για την καθιέρωση, σε εθνικό επίπεδο, κωδίκων ορθών πρακτικών και η εκπόνηση συγκριτικών μελετών σχετικά με την βελτιστοποίηση της ενεργειακής αποδοτικότητας, που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως κίνητρο στο εσωτερικό της ΕΕ και να δώσουν ώθηση στην κατάρτιση εκθέσεων ενεργειακής εξοικονόμησης εκ μέρους των επιχειρήσεων.

(2) ΕΕ L 191 της 22.7.2005, σ. 29

2. Αιτιολογία

2.1 Ιστορικό

2.1.1 Η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εγγράφεται στο εξής πλαίσιο:

- στις προτεραιότητες που έδωσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων στην Εαρινή Σύνοδο του 2007, όπου τονίστηκε η ανάγκη να ανακοπεί η αλλαγή του κλίματος· να εξασφαλισθεί επαρκής, ασφαλής και ανταγωνιστική ενέργεια και να κατοχυρωθεί ένα μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης του 21ου αιώνα. Στο προαναφερθέν Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επετεύχθη συναίνεση ως προς την ανάγκη η συνδυαστική πολιτική κλίματος και ενέργειας να αποτελεί στο εξής την ίδια τη βάση του πολιτικού προγράμματος της ΕΕ, θεσπίζοντας συγκεκριμένους και νομικά δεσμευτικούς στόχους — γεγονός ενδεικτικό της αποφασιστικότητάς του στον τομέα αυτό. Η Επιτροπή θεωρεί αναγκαίο να αποδεσμευθεί στο μέλλον η συνεχής ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας — στοιχείο απαραίτητο για την επίτευξη της πλήρους απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης— από την ενεργειακή κατανάλωση. Οι τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) ⁽³⁾ οφείλουν να διαδραματίσουν κεντρικό ρόλο στη μείωση της ενεργειακής έντασης και την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης της οικονομίας·
- στη δέσμη μέτρων που υιοθέτησε η Επιτροπή στις 23 Ιανουαρίου 2008, τα οποία προσανατολιζόνταν στην απόδειξη ότι οι παραπάνω στόχοι δεν είναι απλώς βιώσιμοι τεχνολογικά και οικονομικά, αλλά και ότι επίσης αποτελούν μια επιχειρηματική ευκαιρία για χιλιάδες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις·
- στο Ευρωπαϊκό Στρατηγικό Σχέδιο για την Ενεργειακή Τεχνολογία, καθώς και σε διάφορες άλλες δράσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε διαφορετικούς τομείς, οι οποίες όλες προσπαθούν να ανταπεξέλθουν στην πρόκληση των κλιματολογικών αλλαγών.

2.2 Γενικές παρατηρήσεις

2.2.1 Λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερθέντα, η υπό εξέταση ανακοίνωση προτίθεται να προωθήσει τις τρέχουσες διαβουλευσεις ανάμεσα στα ενδιαφερόμενα μέρη σε διάφορους επιλεγμένους τομείς, όπως λόγου χάριν ο ίδιος ο τομέας παραγωγής των ΤΠΕ, ο τομέας της ηλεκτρικής ενέργειας, τα έξυπνα κτίρια και ο έξυπνος φωτισμός. Αυτό προϋποθέτει μια διαδικασία συλλογής και ανάλυσης πληροφοριών, αλλά και μια συμβουλευτική διαδικασία και συνεργασία του μέγιστου αριθμού φορέων: των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων (Κοινοβούλιο, Επιτροπή των Περιφερειών, Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή), των κρατών μελών, της βιομηχανίας, των ερευνητικών φορέων και των καταναλωτών. Οι καταναλωτές μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στην πειραματική χρήση των νέων εξοπλισμών και συστατικών.

⁽³⁾ Οι ΤΠΕ περιλαμβάνουν τα μικροηλεκτρονικά και νανοηλεκτρονικά συστήματα και συστατικά, αλλά και τεχνολογίες του μέλλοντος όπως η φωτονική, οι οποίες επαγγέλλονται σημαντική υπολογιστική ισχύ έναντι τμήματος μόλις της σημερινής κατανάλωσης ενέργειας καθώς και ενεργειακά αποδοτικές εγκαταστάσεις φωτισμού με υψηλή φωτεινότητα και ευχρηστία.

Η Επιτροπή θα πρέπει να διευκολύνει την όσο το δυνατόν ευρύτερη συμμετοχή των καταναλωτών και των χρηστών στους στόχους εξοικονόμησης ενέργειας μέσω των ΤΠΕ, έτσι ώστε να είναι «έξυπνα» όχι μόνο τα συστήματα εξοικονόμησης ενέργειας, αλλά και η χρήση των εν λόγω συστημάτων εκ μέρους των πολιτών. Η συμμετοχή αυτή μπορεί να ενσωματωθεί στις διαδικασίες έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας μέσω διαφόρων μεθόδων, όπως είναι το ευρωπαϊκό δίκτυο των «living labs», τα οποία δίνουν ευθέως πρόσβαση στη γνώμη, τη στάση και τη συμπεριφορά των χρηστών μέσω ακριβώς της μηχανικής παρατήρησης μέσω των ιδίων των ΤΠΕ.

2.2.2 Οι συνέργειες και οι συμφωνίες καλής πρακτικής που μπορούν να αναπτυχθούν σε αυτό το πλαίσιο θα επιτρέψουν να υλοποιηθούν πρότυπα προγράμματα προς ενίσχυση της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης (E & TA). Στον συγκεκριμένο τομέα των ΤΠΕ, η έρευνα για την ενεργειακή αποδοτικότητα εκφράζεται μέσω εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων, του προγράμματος της ΕΕ για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία και των λειτουργικών προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται στα πλαίσια της πολιτικής για την συνοχή. Με τον τρόπο αυτό, ορισμένες επιχειρήσεις θα έχουν κίνητρα να αξιολογήσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της δράσης τους και να λάβουν αποφάσεις με βάση αυτή τη διάγνωση και βασιζόμενες στο συνδυασμό των δικτύων προηγμένων επικοινωνιών και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για την επίτευξη εξοικονόμησης ενέργειας («negawatts»).

2.2.3 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη διατυπώσει τις απόψεις της, σε διάφορες περιστάσεις, ως προς τη σημασία των ΤΠΕ για την επίτευξη της δομικής αλλαγής και τη σημαντική συνεισφορά τους στην καινοτομία, μεταξύ άλλων στις γνωμοδοτήσεις της για τις νανοτεχνολογίες ⁽⁴⁾, τις βιοτεχνολογίες ⁽⁵⁾, την έρευνα σχετικά με την υγεία ⁽⁶⁾, και ιδιαίτερα στη γνωμοδότησή της σχετικά με τις τεχνολογίες των πληροφοριών. Στο έβδομο πρόγραμμα πλαίσιο, οι ΤΠΕ αντιμετωπίζονται κατά τρόπο κατ' εξοχήν οριζόντιο και, ως προς τα μέτρα E & A, είναι κρίσιμο, από οικονομική και περιβαλλοντική οπτική γωνία, να χρησιμοποιούνται οι πιο σύγχρονες τεχνολογίες και να αφιερώνονται περισσότεροι πόροι του κοινοτικού προϋπολογισμού για την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας ⁽⁷⁾.

2.3 Ειδικές παρατηρήσεις

2.3.1 Η Επιτροπή αναλύει ιδιαίτερα τον ηλεκτρονικό τομέα, όπου στις μέρες μας παρατηρείται σωρεία αλλαγών που χαρακτηρίζονται από την απελευθέρωση της αγοράς, την αύξηση του αριθμού των τοπικών ενεργειακών δικτύων, την ενσωμάτωση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τη διάδοση της συμπαραγωγής και της μικροπαραγωγής (μικροδίκτυα, εικονικές μονάδες παραγωγής), την συρρίκνωση της αλυσίδας μεταξύ παραγωγής και κατανάλωσης, τις ενεργειακές αντισταθμίσεις μεταξύ χρηστών, καθώς και τις νέες απαιτήσεις των πολιτών.

⁽⁴⁾ EE C 157 της 28.6.2005, σ. 22.

⁽⁵⁾ EE C 234 της 30.9.2003, σ. 13· EE C 61 της 14.3.2003, σ. 22· και EE C 94 της 18.4.2002, σ. 23.

⁽⁶⁾ EE C 74 της 23.3.2005, σ. 44.

⁽⁷⁾ EE C 65 της 17.3.2006, σ. 9, γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα την «Πρόταση για απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο δραστηριοτήτων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (2007-2013)» και την «Πρόταση για απόφαση του Συμβουλίου για το έβδομο πρόγραμμα-πλαίσιο δραστηριοτήτων πυρηνικής έρευνας και εκπαίδευσης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ) (2007-2011)», εισηγητής ο κ. Wolf, συνεισηγητής ο κ. Pezzini.

2.3.1.1 Η βελτίωση των ηλεκτρικών δικτύων, από την παραγωγή έως τη διανομή — συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της αποτελεσματικότητας των εν λόγω δικτύων, για την αποφυγή απωλειών ενέργειας—, παρουσιάζεται στην αξιολόγηση του σχεδίου δράσης για την ενεργειακή απόδοση, επί της οποίας η ΕΟΚΕ εξέδωσε πρόσφατα γνωμοδότηση, στην οποία και παραπέμπουμε ⁽⁸⁾.

2.3.1.2 Η Επιτροπή προσανατολίζεται επίσης στις δυνατότητες εξοικονόμησης ενέργειας που παρέχουν τα έξυπνα κτίρια, είτε χρησιμοποιούνται ως κατοικίες είτε για εμπορικές δραστηριότητες. Στον εν λόγω τομέα αναφέρεται ιδιαίτερα η ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης, υπολογισμού και απεικόνισης των ενεργειακών δαπανών, τα οποία παρουσιάζουν επιπλέον το πλεονέκτημα ότι οι χρήστες θα συνειδητοποιούν περισσότερο τις δαπάνες αυτές. Δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι ποσοστό μεγαλύτερο του 40 % της ενεργειακής κατανάλωσης στην Ευρώπη σχετίζεται με τα κτίρια.

2.3.1.3 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ ⁽⁹⁾ πρέπει να δοθούν νέα πολιτιστικά ερεθίσματα και κίνητρα, απ' τη μια πλευρά προκειμένου να αντισταθμισθεί η αύξηση του κόστους κι απ' την άλλη προκειμένου να τονωθεί το ενδιαφέρον για:

- την έρευνα υπό μορφήν σχεδίων,
- την αναθεώρηση των μεθόδων κατασκευής,
- τη χρήση καλύτερων ποιοτικά υλικών τα οποία πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά τη διαδικασία της κατασκευής και
- καινούριες διαρθρωτικές λύσεις.

2.3.1.4 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ⁽¹⁰⁾ ότι από πλευράς τελικού καταναλωτή πρέπει να ληφθούν δεόντως υπόψη τα εμπόδια που υφίστανται κατά την προώθηση και εφαρμογή της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων στην Ευρώπη: εμπόδια τεχνικά, οικονομικά, δημοσιονομικά, νομικά, διοικητικά και γραφειοκρατικά, θεσμικά και διαχειριστικά, κοινωνικά, εμπόδια λόγω συμπεριφοράς καθώς και λόγω έλλειψης μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης (έλλειψη ισορροπίας μεταξύ θέρμανσης/ψύξης, μη συνεκτίμηση των κλιματικών συνθηκών κλπ.).

Τα έξυπνα σπίτια συνεισφέρουν τόσο στην ποιότητα ζωής, την άνεση και την ασφάλεια των ενοίκων τους όσο και στην εξοικονόμηση χρημάτων και ενέργειας. Η συνδεσιμότητα παρέχει πρόσβαση σε υπηρεσίες επικοινωνιών [λήψη, προσαρμογή και διανομή των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σημάτων μέσω επίγειων και δορυφορικών κυμάτων, ασύμμετρης ψηφιακής συνδρομητικής γραμμής (ADSL), καλωδιακών συνδέσεων, ηλεκτρικού δικτύου], όπως και σε άλλες υπηρεσίες μεγάλης αποδοτικότητας ως προς την εξοικονόμηση ενέργειας: στον εντοπισμό διαρροών αερίου και ύδατος, ή υπερβολικής κατανάλωσης ηλεκτρικού λόγω ελαττώματος ή βλάβης, στον αυτόματο έλεγχο ποτίσματος, στον κλιματισμό.

Χάρη στην ενσωμάτωση τόσο ενεργητικών όσο και παθητικών μεθόδων για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών των κατοικιών, η κατανάλωση των νοικοκυριών μπορεί να μειωθεί κατά ποσοστό 50 % και, σύμφωνα με ορισμένες μελέτες, έως και κατά 70 % αν συνδυασθούν οι καθαρές πηγές ενέργειας με τα μηχανικά συστήματα περιβαλλοντικού ελέγχου.

⁽⁸⁾ Γνωμοδότηση CESE 1513/2008 εισηγητής ο κ. Iozia, «Ενεργειακή απόδοση — Πρώτη αξιολόγηση των εθνικών σχεδίων δράσης».

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση CESE, εισηγητής κ. Pezzini, EE C 162 της 25.6.2008, σ. 62. «Ενεργειακή απόδοση των κτηρίων — Συμβολή των τελικών χρηστών», διερευνητική γνωμοδότηση.

⁽¹⁰⁾ EE C 162 της 25.6.2008, σ. 62, σημείο 1.11.

2.3.2 Η πρόοδος στον τομέα του έξυπνου φωτισμού, τόσο για εσωτερικούς όσο και για εξωτερικούς χώρους και για το οδικό δίκτυο, μας παρέχει φωτεινές πηγές ικανές να αλληλεπιδρούν με το περιβάλλον τους και να προσαρμόζονται ηλεκτρονικά στις ανάγκες φωτισμού. Ήδη υπάρχουν στην αγορά τεχνολογίες με μεγάλο δυναμικό εξοικονόμησης ενέργειας όπως οι φωτοδιόδοι (LED), ή οι νεότερες ακόμη οργανικές φωτοδιόδοι (OLED). Περίπου ένα πέμπτο της παγκόσμιας κατανάλωσης ενέργειας ξοδεύεται στο φωτισμό.

2.3.2.1 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ του να προωθηθούν και ενθαρρυνθούν οι εθελοντικές συμφωνίες που εισάγουν μέτρα όλο και πιο έξυπνου φωτισμού για καλύτερη ενεργειακή απόδοση σε όλους τους δημόσιους χώρους, εσωτερικούς και εξωτερικούς.

2.3.2.2 Προκειμένου να επιτευχθεί ένας ανθρακικά ουδέτερος κλάδος, βάσει της σύναψης εθελοντικών συμφωνιών για πρότυπα προγράμματα, η προώθηση των «οικολογικών δημοσίων συμβάσεων» στο πλαίσιο του οικοσυστήματος των ΤΠΕ μπορεί να αποτελέσει μία κατεύθυνση και μορφή αναζήτησης διαρθρωτικών αλλαγών.

Η Επιτροπή πρέπει να φροντίσει ούτως ώστε οι επιχειρήσεις που επενδύουν στον περιορισμό της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης να κερδίζουν την εύνοια των καταναλωτών, πέραν του μειωμένου κόστους λειτουργίας που επιτυγχάνουν χάρη στην εξοικονόμηση ενέργειας. Όμως και οι επιχειρήσεις πρέπει να προβούν, ως μέρος της περιβαλλοντικής τους πολιτικής, στην ενδεδειγμένη ανακύκλωση των ηλεκτρονικών συστατικών, των αποβλήτων και των πλεονασμάτων. Η ανακύκλωση πρέπει να προβλέπεται ήδη κατά την παραγωγή του εξοπλισμού ούτως ώστε ένα υψηλό ποσοστό των χρησιμοποιούμενων υλικών και συστατικών να μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν. Δεδομένης της μεγάλης σημασίας του θέματος, η ΕΟΚΕ επεξεργάζεται σχετική γνωμοδότηση πρωτοβουλίας, στην οποία θα διατυπώσει προτάσεις για τα συστήματα διαχείρισης αποβλήτων ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού.

2.3.2.3 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη προτείνει ⁽¹¹⁾ να προωθηθούν οι **οικολογικές δημόσιες συμβάσεις**, με τον ορισμό των τεχνικών χαρακτηριστικών των «οικολογικών» προϊόντων, με σημείο αφετηρίας τα προϊόντα με τις βέλτιστες περιβαλλοντικές επιπτώσεις, την αναφορά του κόστους των προϊόντων ή του κύκλου ζωής των υπηρεσιών στις προδιαγραφές τους, τη δημιουργία ειδικής βάσης δεδομένων στο διαδίκτυο, την ενημέρωση των κοιντικών οδηγίων σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις συμπεριλαμβανοντας σ' αυτές αναφορές σε πρότυπα, σε συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, στα οικολογικά σήματα και στον οικολογικό σχεδιασμό και, τέλος, με τη θέσπιση εθνικών σχεδίων δράσης για την υιοθέτηση των οικολογικών δημόσιων συμβάσεων. Η στήριξη αυτή πρέπει να επικεντρωθεί ιδιαίτερα στις ΜΜΕ, λόγω του σημαντικού ποσοστού που αντιπροσωπεύουν στον συνολικό όγκο παραγωγής και απασχόλησης, σύμφωνα και με την τοποθέτηση της Επιτροπής υπέρ των επιχειρήσεων αυτών.

⁽¹¹⁾ EE C 224 της 30.8.2008, σ. 1 «Οικολογικές μέθοδοι παραγωγής», εισηγήτρια η κ. Darmanin.

2.3.3 Οι ΤΠΕ είναι σε προνομιούχο θέση για να συμβάλλουν στη μείωση των επιπτώσεων των κλιματολογικών αλλαγών ⁽¹²⁾, καθώς τα προϊόντα και οι υπηρεσίες τους μπορούν να συμβάλλουν στην αντικατάσταση προϊόντων και στη μείωση των μετακινήσεων (για παράδειγμα, προωθώντας τα συστήματα τηλεδιασκέψεων με εικόνα). Επίσης, θα μπορούσε να μειωθεί σημαντικά η χρήση πρωτογενών πηγών ενέργειας, και επομένως οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, μέσω της καθιέρωσης νέων μορφών εργασίας (τηλεργασίας), της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, της τηλεδιδασκαλίας ή της χρήσης ηλεκτρονικών εντύπων, για παράδειγμα.

2.3.3.1 Οι επιχειρήσεις μπορούν να βρουν νέες πηγές εσόδων, προσφέροντας λύσεις ΤΠΕ για υπηρεσίες που θα βοηθήσουν άλλους τομείς να γίνουν αποδοτικότεροι. Τέτοιες υπηρεσίες θα μπορούσαν να είναι:

- προώθηση της αναζήτησης και υλοποίησης δυνατοτήτων προκειμένου να μειωθούν οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου·
- εκπόνηση ενός καταλόγου δυνατοτήτων μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, ο οποίος θα απευθύνεται στις επιχειρήσεις ή σε ορισμένους κλάδους επιχειρήσεων·
- δυνατότητα ανάπτυξης, εντός των επιχειρήσεων, προγραμμάτων αυξημένης ενεργειακής απόδοσης·
- ανεύρεση δυνατοτήτων μείωσης των εκπομπών στις υπηρεσίες·

Βρυξέλλες, 4 Δεκεμβρίου 2008.

Ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

- αντιμετώπιση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ως «δείκτη» εσόδων/εξόδων κατά την αξιολόγηση νέων προγραμμάτων.

2.3.3.2 Η δημιουργία ενός «γραφείου κλιματολογικών αλλαγών» στις επιχειρήσεις που σχετίζονται με τις ΤΠΕ μπορεί να λειτουργήσει θετικά. Αυτά τα γραφεία μπορούν, ανάμεσα στ' άλλα, να επιδιώξουν τους παρακάτω σκοπούς:

- να τονώσουν την αξιοποίηση ανανεώσιμων ή πλεονασματικών πηγών ενέργειας·
- να διασφαλίσουν τη συμβατότητα των δραστηριοτήτων με την ενεργειακή πολιτική της επιχείρησης, βελτιώνοντας την ενεργειακή απόδοση των εκάστοτε δραστηριοτήτων·
- να εντοπίσουν τις ήδη εφαρμοζόμενες βέλτιστες πρακτικές στις διαφορετικές εργασίες που διενεργούνται και να τις προωθήσουν μελλοντικά·
- να θέσουν στόχους μείωσης των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα·
- να επιδιώξουν την πιστοποίηση του οικείου συστήματος ενεργειακής διαχείρισης από εξωτερικό φορέα·
- να πραγματοποιήσουν μια ενεργειακή διάγνωση η οποία θα εντοπίσει τα σημεία όπου οι δαπάνες είναι υψηλότερες.

Ο Γενικός Γραμματέας της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Martin WESTLAKE

⁽¹²⁾ Σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Ένωσης Τηλεπικοινωνιών (ITU), αυτός ο τομέας θα μπορούσε να συμβάλει στη μείωση κατά τουλάχιστον 48,4 εκατομμύρια τόνους εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε άλλους σχετικούς τομείς, αν εφαρμοσθούν όπως πρέπει λύσεις που βασίζονται στις τηλεπικοινωνίες (υγεία, αστική κινητικότητα, δημόσια διοίκηση κλπ.).